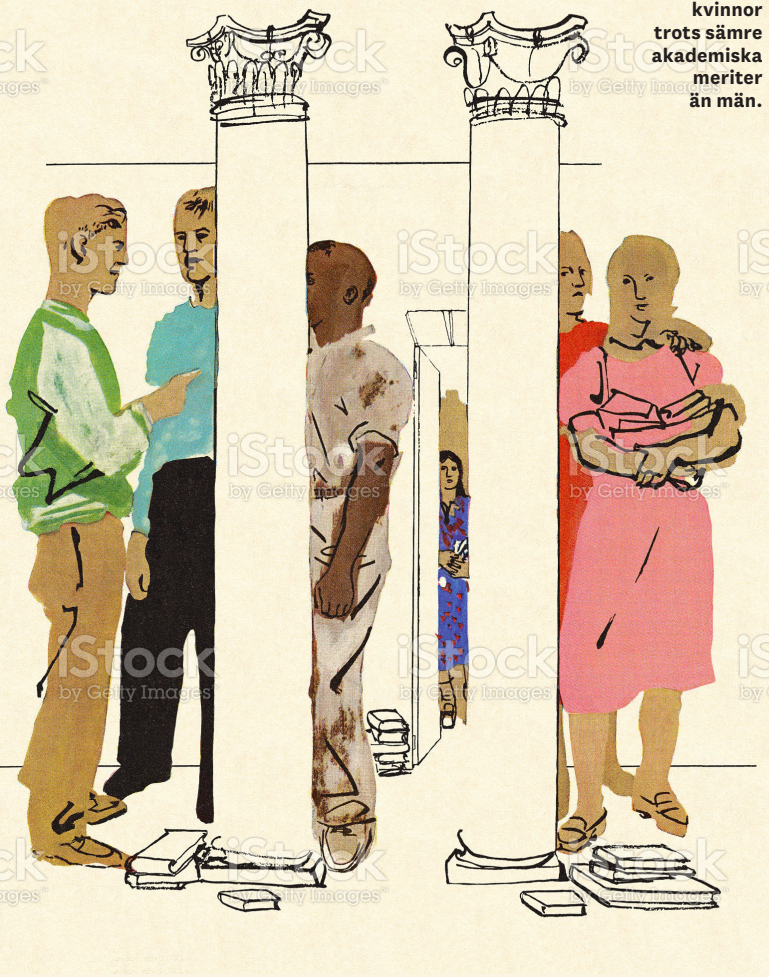

Enligt boken *Genusdoktrinen* favoriseras kvinnor trots sämre akademiska meriter än män.

”Pajkastning mot kolleger”

Sven Engström har läst en bok som stormar mot lärosätenas jämställdhetsarbete.

I **BAKSIDESTEXTEN** till boken *Genusdoktrinen* av ledarskribenten på Svenska Dagbladet Ivar Arpi och universitetsadjunkten, tillika doktorn i pedagogiskt arbete, vid Göteborgs universitet Anna-Karin Wyndhamn, beskriver författarna hur ”en revolution sveper genom våra universitet” som innebär att

”kvinnor kvoterar in bakom lyckta dörrar”. Revolutionen lär enligt boken ha börjat 2016.

Kanhända är jag både rätt och fel person att recensera boken. Rätt person för att jag under tre år 2015–2018 som ordförande i Chalmers centrala anställningskommitté hade ansvaret för rekommenda-

tionsbeslut i cirka 100 utlysta akademiska lärartjänster, från forskarassistent till professor, drygt 150 befordringar mellan dessa lärarkategorier samt 18 direktrekryteringar. I ungefär en tredjedel av fallen rekryterades eller befordrades kvinnor. Jag gjorde också detaljerade kvantitativa kartläggningar av rekryteringar och befordringar bland annat med avseende på kön under perioden 2015–2019.

Fel person eftersom Chalmers initiativ att öka rekryteringen av kvinnor genom 300 miljoners-satsningen GENIE ägnas en inte obetydlig del av boken. Även om jag inte varit delaktig i tillkomsten av GENIE så kan jag kanske misstänkas för att ha deltagit i, som en DN-recensent av boken uttryckte det, ”ett avancerat trixande på Chalmers för att få tillräckligt många kvinnor anställda”. Så min recension måste således läsas med stor försiktighet – men det måste Genusdoktrinen också.

VAD ÄR GENUSDOKTRINEN för bok? Enligt mig ett trehundra sidigt polemiskt och hårt vinklat försök att, med omfattande notapparat och litteraturlista, leda i bevis att radikala genusvetare och feminister (”Feministiskt initiativs akademiska falang”) tagit kontroll över jämställdhetsarbetet på landets universitet och högskolor. Som främsta verktyg för en jämnare könsfördelning har konspiratorerna via politiska beslut påtvingat lärosätena en jämställdhetsintegrering under ledning av Nationella sekretariatet för genusforskning (där Wyndhamn varit verksam och bidrar med dagboksanteckningar).

En integrering som trots vällovligt syfte riskerar att

leda till favorisering av kvinnor med sämre akademiska meriter än män, inte minst på tekniska högskolor.

Boken inleds med en utförlig redogörelse för något man kallar Hesslowaffären. Professor Hesslow har i inte mindre än 30 år hållit en föreläsning för medicinarstudenter som handlar om arv och miljö. En student anmäler föreläsningen för ensidighet till programledningen och det startar en omfattande diskussion internt om att ämnet borde få en mer allsidig hantering. En annan händelse som

tas upp i boken är en lärare vid Uppsala universitet som använder n-ordet vid en lektion som ett resultat av något som liknar ett försåtligt bakhåll. Författarna kritiserar främst universitetsledningarnas hantering av ärendena och framför allt bristen på stöd till de utpekade lärarna. Det är läsvärt om än inte invändningsfritt. Att exempelvis påstå att Hesslowaffären uppstod för att en student anmälde läraren är att göra det enkelt för sig. Mina källor säger att kritiken funnits i årtal.

HUNDRA SIDOR IN i boken kommer kapitlet ”Genusdoktrinen – så funkar den”, men istället för att få en förklaring till hur genusdoktrinen fungerar i praktiken görs ett generalangrepp på framför allt Fredrik Bondestam som har haft ledande och tongivande roller i arbetet med jämställdhetsintegreringen på Nationella sekretariatet för genusforskning. Slutsatsen verkar vara att sekretariatet har en tydlig politisk agenda i sin roll som stöd för jämställdhetsintegreringen. Trist nog verkar ledande personer inom både sekretariatet och vissa universitetsledningar ovilliga att låta sig intervjuas av författarna i denna fråga. (Jag hade gärna blivit det.)

ILLUSTRATION: ISTOCKPHOTO

Recensionen publiceras i *Kemisk Tidskrift* 3 2020.

I ”Kejsarens nya ideologi” listar Arpi och Wyndhamn exempel på forskning som förnekar biologins roll som förklaring till skillnader mellan könen. Exempelen är bisarra och riskerar att dra ett löjets skimmer över hela genusvetenskapen. Det kan gälla den svarta kvinnans anus som symbol för ghetto eller ett feministiskt perspektiv på glaciärer. I min häpenhet över alla exempel beslutar jag mig för att titta närmare på en referens. Arpi och Wyndhamn skriver (s. 144) ”... Även graviditet har blivit socialt konstruerat – ja, könat – som feminint eftersom det associeras med ”female-bodied people””. Här blir jag riktigt nyfiken. Har jag gått miste om något och kunde jag ha fött åtminstone två av mina barn? Vid en närmare titt på referensen från *Journal of lesbian studies* 2013, vol. 17(2) framkommer att begreppet ”female-bodied people” används i samtal med ”karlaktiga lesbiska kvinnor” (som det översätts av Google, eng. butches). Då blir citatet inte alls så skruvat och löjeväckande som författarna vill att det framstår.

I kapitlet ”Evolution av könsskillnader” blir framställningen åter mer sansad och man redogör för intressant forskning om mäns och kvinnors IQ. IQ-kurvorna (s. 237) har tyvärr ingen referens och jag har försökt hitta grafen i referenserna och på nätet eftersom jag misstänker (förlåt) att författarna överdriver skillnaden mellan män och kvinnor. En forskare som åberopas är Janet Shibley Hyde som gjort och sammanställt andras omfattande studier av (unga) mäns och kvinnors olika kompetenser i en artikel från 2014 (se: <https://pdfs.semanticscholar.org/...>).

Det finns skillnader men till exempel skillnaden i matematisk begävnings mellan könen är på väg att suddas ut enligt Hyde. Skillnaden verkar vara som störst när det gäller spatial kompetens, till pojkaras fördel (test av ”3D mental rotation”), en skillnad som enligt Hyde kan vara resultatet av miljö och som också borde kunna suddas ut med olika åtgärder. Om man vill förstås.

ETT ANNAT ”FENOMEN” som diskuteras i boken är den så kallade jämställdhetsparadoxon som säger att i mer jämställda länder, till exempel de nordiska, så väljer kvinnor utbildningar och karriärer inom matematik, naturvetenskap och teknik (eng. STEM, Science, Technology, Engineering, Mathematics) i lägre omfattning än kvinnor i mindre jämställda länder. Arpi och Wyndhamn skriver ”Förmodligen handlar det om att det finns

systematiska skillnader i preferenser som kan komma till uttryck när man inte längre behöver oroa sig så mycket för sin överlevnad.” Vad betyder systematisk i det här sammanhanget? Att någon STEM-gen slås av/på när de sociala trygghetssystemen är på plats? Min salig mamma, född 1912 i en arbetarfamilj, blev till slut tandläkare efter att av ”systemet” ha tvingats gå latinlinjen och därefter måst komplettera de naturvetenskapliga ämnena men den extra kostnad det innebar. Kan det finnas rester av just denna ”systematik” kvar hundra år senare?

DÅ MATEMATISK OCH SPATIAL kompetens påstås vara särskilt viktig för tekniska universitet som Chalmers och KTH ägnas dessas jämställdhetsarbete speciell uppmärksamhet i kapitlet ”De tekniska högskolornas mediokra män”. På Chalmers är det en trio av ledningspersoner och på KTH en vice rektor som pekas ut som ”revolutionärer” och/eller agerar nyttiga idioter till en odefinierad ”vänster”. Som sagt har jag varit Chalmers rektors förlängda arm i rekryteringsarbetet och jag känner inte igen mig i den presentation som görs av Chalmers (en kortfattad presentation om hur rekryteringsarbetet på Chalmers går till ges nedan).

Att sträva efter en jämnare könsfördelning på en teknisk högskola är enligt min mening viktig eftersom tillämpningen av basal kunskap är dess signum. Tillämpningar finns det otaliga och vilka som skall beforeskas och utvecklas borde vara en angelägenhet för hela befolkningen, så länge som de står för fiolerna. Supervassa matematiker och fysiker behövs förvisso, men det räcker naturligtvis inte. Författarna har dock en poäng i att särbegåvade män (och kvinnor) kan ha svårt att få tillträde till akademien och karriärmöjligheterna där. Jag tror att det mer beror på ett akademiskt klimat som hämtar sin ledningsfilosofi från ett marknadsstyrt näringsliv med betoning på omedelbar nytta än på en pervers jämställdhetsintegrering som Arpi och Wyndhamn befarar.

För att återvända till baksidestextens påståenden om ”revolution” och ”lyckta dörrar”. Jag kan bara tala för Chalmers rekryteringar (som jag följt även efter min pensionering 2018) att inget stämmer. Nu uppmärksammas kvinnor som forskar inom Chalmers olika områden och uppmanas söka utlysta tjänster. Vi använder externa sakkunniga för att bedöma och rangordna kandidater och 70 procent av dessa kommer från övriga världen. När

jag tillträdde som ordförande var 4/5 av de sakkunniga män från ”väst” (i ordets mest kallakrigsinspirerade betydelse). Idag utgör männen drygt hälften, men fortfarande hämtas nästan alla, även kvinnorna, från ”väst”. De sakkunnigas synpunkter har stor betydelse för beslutet. Anställningskommitténs ledamöter, åtta stycken som hämtas ur en ”pool” av tjugo, representerar lärare, studenter, HR och rekryterande institutions prefekt. Kommitténs beslut är rekommenderande men jag kan inte minnas att någon prefekt eller rektor har gått emot det under mina år. Oroväckande? Ja, om Arpis och Wyndhamns konspirationsteori vore sann och alla ledamöter marinerade i genusvetenskapens avarter och beordrade att kvotera in kvinnor. Men så är naturligtvis inte fallet, vi är ju för sjutton naturvetare i stort sett allihop.

I ”Slutord” ställer Arpi & Wyndhamn frågan ”Varför är folk [sic] så rädda?”. Svaret de ger är att: ”Enstaka studenter med en politisk agenda som rimmar med regeringen[s] tas tacksamt emot av ledningar som ändå vill genomföra en djupgående förändring. ... Därför hukar många hellre”.

EFTER ETT HELT YRKESLIV PÅ FYRA av landets stora universitet vägrar jag att tro på att just jämställdhetsintegreringen skulle vara orsaken till att tystnaden breder ut sig på lärosätena. Enligt mig är det snarare anpassningen till näringslivets styrningsfilosofier som fört med sig att lärare och forskare på sin höjd är rådgivare innan beslut fattas av ”cheferna”. I sådana miljöer är risken stor att allehanda ”konsulter” oavsett inriktning blir ledningsgruppernas enda vänner då man tappat kontakten med dem man styr över. Arpis och Wyndhamns bok skulle, med jämställdhetsintegreringen som exempel men utan att överdriva dess betydelse, kunnat ge flera värdefulla ingångar till en diskussion om både styrning och jämställdhet. Nu blir det mest en pajkastning mot samhällsvetarkollegor inom genusvetenskapen och deras påstått handgångna inom universitetens ledningar. Onödigt tycker jag.

Sven Engström är professor emeritus i farmaceutisk teknologi vid Chalmers tekniska högskola, och har varit ordförande för Chalmers centrala anställningskommitté 2015–18, avdelningschef 2012–2015, samt vice rektor med ansvar för Chalmers grundutbildning 2007–2012.